

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

IV. De eodem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

IN ASSUMPTIONE B. MARIE.

S E R M O . IV.

TEmpus loquendi est omni carni, cum assumitur incarnati Verbi Mater in cœlum; nec cessare debet à laudibus humana mortalitas, cum hominis sola natura supra immortales spiritus exaltatur in Virgine. Sed de eius gloria nec silere devotio patitur, nec dignum aliquid sterilis concipere cogitatio, aut inerudita potest locutio parturire. Hinc est quòd & ipsi cœlestis curiæ principes in consideratione tantæ novitatis clamant non sine admiratione ^a: *Quæ est ista quæ ascendit de deserto deliciis affluens?* Ac si manifestius dicant: Quanta est hæc, & unde ei ascendenti utique de deserto affluentia tanta deliciarum? Nec enim pares inveniuntur deliciae vel in nobis quos in civitate Domini lætificat fluminis impetus, qui à vultu gloriæ voluptatis gloria potamur. Quæ est ista quæ de sub sole (ubi nihil est nisi labor & dolor, & afflictio spiritus) ascendit deliciis spiritualibus affluens? Quidni delicias dixerim virginitatis decus cum munere fœcunditatis, humilitatis insigne, distillantem charitatis favum, misericordiæ viscera, plenitudinem gratiæ, prærogativam gloriæ singularis? Ascendens igitur de deserto Regina munci, etiam Angelis sanctis, ut canit Ecclesia, *speciosa facta est & suavis in deliciis suis*. Definant tamen deserti huius mirari delicias, quia Dominus dedit benignitatem, & terra nostra dedit fructum suum ^b. Quid mirantur de terra deserta Mariam ascendere deliciis affluentem? Mirentur potius pauperem Christum de cœlestis regni plenitudine descendentem. Longe enim ampliori miraculo dignum videtur Dei Filium paulominus ab angelis minorari quàm Dei matrem super Angelos exaltari. Illius siquidem exinanitio, facta est repletio nostra: illius miseriæ, mundi deliciae sunt. Denique cum dives esset, propter nos pauper factus est ^c, ut nos eius inopia ditaremur. Sed & crucis ignominia, credentium facta est gloria.

Adhuc autem & ad monumentum properat vita nostra, ut quatri-duanum reducat à monumento: & eum de quo vobis hodie (si meminit charitas vestra) sermo debetur: Lazarum quærit, ut quærat, & inveniatur à Lazaro. In hoc enim est charitas, non quasi nos dilexerimus DEUM, sed quia ipse prior dilexit nos. Age igitur Domine, quære quem amas, ut & amantem facias & quærentem. Quære ubi posuerunt eum, jacet enim clausus, ligatus, oneratus. Jacet in ergastulo conscientiæ, tenetur vinculis disciplinæ, & tanquam lapide superposito premitur & opprimitur onere pœnitentiæ, maxime quòd desit interim fortis ut mors dilectio, & charitas omnia sustinens, & in his omnibus jam fœtet Domine: quatri-

^a Cant. 8. a

Angeli admirabundi in ascensu Virg.

^b Psal. 84. b
Magis tamen admirandus Christi de Cœlo descensus.

^c 2. Cor. 8.

Lazari sepulchri consideratio tropologica.

In Assumptione B. Mariæ, Serm. IV. 355

quatriduanus est enim. Credo jam multorum ingenia prævolant, ut intelligant quem velim dicere Lazarum. Eum sine dubio, qui nuper peccato mortuus fodit sibi parietem ^d, ut videat obominationes multas & malas pravi & inscrutabilis cordis sui, & juxta Prophetam alium ^e ingressus est in petram absconditus fossa humo à facie furoris Domini.

^d Ezech. 8.
^e Jerem. 25-8

Sed quid est, Domine jam sætet, quatriduanus est enim? Fortè enim foetorem istum & quatuor dies istos non continuo quis intelligat. Ego primam arbitror timoris diem, qua nimirum irradiante cordibus nostris peccato morimur, & quodammodò sepelimur in conscientiis nostris. *Secunda* (nisi fallor) agitur in labore certaminis, solet nempe inter primordia conversionis acrius insurgere tentatio pravæ consuetudinis, & vix extingui possunt jacula ignita diaboli. *Tertia* nihilominus doloris, etiam videtur, dum recogitat quis annos suos in amaritudine animæ suæ, & nec tam laborat declinando futura, quàm præterita plangendo deplorat. Miraris quod hos dixerim dies? Sed sepulturæ debentur dies nebulæ & caliginis, dies luctus & amaritudinis. Sequitur *dies pudoris* non dissimilis tribus, quando jam horribili confusione operitur anima miseranda, dum nimis considerat quæ & quanta deliquerit, & in oculis cordis tetras versat imagines peccatorum. Animus huiusmodi nihil dissimulat, sed dijudicat, sed aggravat, sed exaggerat universa: non sibi parcit durus iudex in semetipsum. Utilis quidem exacerbatio: & digna miseratione crudelitas: facilè sibi divinam concilians gratiam: dum pro eo mens æmularur etiam contra seipsam. Veruntamen Lazare veni foras; ne in tanto foetore diutius immoreris. Caro putida putredini proxima est: & qui confunditur vehementius & tabescit, prope est ut desperet. Propterea Lazare veni foras. Abyssus abyssum invocat: abyssus luminis & misericordiæ, abyssum miseræ & tenebrarum. Maior illius bonitas quam iniquitas tua: & ubi peccatum abundat, superabundare gratiam facit. *Lazare*, inquit, *veni foras*. Ac si manifestius dicat, quousque conscientie tuæ caligo te detinet? quandiu in cubiculo tuo gravi corde compunge- ris? Veni foras, procede, respira in lucem miserationum mearum, hoc enim est quod in Propheta legisti ^f: *Infranabo os tuum laude mea, ne pereas*. Evidentius quoque Propheta alius de seipso ^g: *Ad me ipsum*, ^g Psal. 41. b inquit, *anima mea turbata est, propterea ero memor tui*.

Lazari qua-
triduanam &
resuscitati pec-
catorum peni-
tentis compa-
ratio.
Resuscitantis
seu resuscitan-
di peccatoris
4. dies mystici.

Dei infinita
bonitas ad e-
rigendos pec-
catores.

Peccatoris iam
resuscitati sta-
tus.

Jam verò quid sibi vult quod ait: *Tollite lapidem*, & post pauca: *solvite eum*? Nunquid post visitationem gratiæ consolantis cessabit agere poenitentiam, quoniam appropinquavit regnum cœlorum: aut abjiciet disciplinam: ne forte irascatur dominus, & pereat de via justa? Absit hoc. Tollatur lapis, sed poenitentia maneat, non jam premens & onerans, sed

Sermones S. Bernardi.

Y y

vividam

b Tim. 1. b

i Psal. 15. c

k Ibidem.

Redit ad sole-
mnia assum-
pta Virg.Quam arduū
loqui de lau-
dibus Virg.m Matt. 11.
Quid unicè
mirandum &
summè lau-
dandum in
Virgine, nem-
pè quod Ma-
ter simul &
Virgo.

vividam & robustam mentem roborans atque confirmans! nimirum cu-
jus cibus sit (quem antea nesciebat) Domini facere voluntatem. Sic &
disciplina non jam constringit liberum, secundum illud ^b: *Iustis non est*
lex posita: sed voluntarium regit & dirigit in viam pacis. Super hac La-
zari suscitatione manifestius psallit Propheta ⁱ: *Non derelinques animam*
meam in inferno, quia, ut dixisse memini secundo huius festivitatis die, in-
fernus quidam, & carcer animæ, rea conscientia est. *Nec dabis sanctum*
tuum (non suum ipsius, sed tuum utique, quem ipse sanctificas) *videre*
corruptionem ^k. Corruptioni siquidem proximus erat quatruiduanus qui
cœperat jam fœtere. Propè erat, ut penitus dissolveretur, & veniens in
profundum malorum contemneret impius, sed præventus voce virtutis &
ab ea vivificatus gratias agit dicens ^l: *Notas mihi fecisti vias vitæ, adim-*
plebis me lætitia cum vultu tuo. Ad ipsius siquidem contemplationem evo-
casti & eduxisti ab inferno animam meam: dum anxaretur super me
spiritus meus: intuens conscientia propriæ faciem nimis abominandam,
Clamavit, inquit, *voce magna, Lazare veni foras*. Magna utique voce, non
tam sono clamoso, quàm pietate & virtute magnifica.

Sed quo devenimus? Nunquid non supra cœlos virginem prose-
quebamur euntem? Et ecce cum Lazaro descendimus in abyssum. A
splendore virtutis, ad fœtorem quatruiduani proclivis decurrit oratio. Cur
hoc nisi quia pondere proprio ferebamur: & trahebat nos materia, tan-
to uberior utique, quanto familiarior? Fateor imperitiam meam: pu-
sillanimitatem propriam non abscondo. Non est equidem quod me ma-
gis delectet, sed nec est quod terreat magis quam de gloria Virginis Ma-
riæ habere sermonem. Ut enim fileam interim ineffabile privilegium
meritorum, & prærogativam penitus singularem, tanto eam devotionis
affectu amplectuntur, honorant, suscipiunt (ut dignum est) universi, ut
licet de ea loqui gestiant omnes: tamen quicquid dicitur de indicibili, eo
ipso quod dici potuerit, minus gratum sit, minus placeat, minus accepte-
tur. Quidni minus sapiat, quicquid de incomprehensibili gloria com-
prehendere potuerit mens humana? Ecce enim, si in ea laudavero *virgi-*
nitatem, mihi multæ virgines post eam videntur offerri. Si *humilitatem*
prædicavero, invenientur forte vel pauci qui (docente Filio eius ^m) *mites*
facti sunt, & *humiles corde*. Si magnificare voluero *misericiordiæ* eius mul-
titudinem, sunt aliqui *misericiordiæ* viri, etiam & mulieres. Unum est,
in quo nec primam similem visa est, nec habere sequentem, gaudia Matris
habens cum virginitatis honore. Optimam partem elegit sibi Maria.
Optimam planè: quia bona fœcunditas conjugalis, melior autem castitas
virginalis; prorsus autem optima est fœcunditas virginea, seu fœcunda
virginiæ

In Assumptione B. Mariæ, Serm. IV. 357

virginitas. Mariæ privilegium est, non dabitur alteri, quia non auferetur ab ea. Singulare est: sed continuo etiam indicibile invenitur, ut nemo assequi possit, sic nec eloqui quidem. Quid si & illud adjicias, cuius mater? Quæ jam poterit lingua, etiam si angelica sit, dignis extollere laudibus Virginem Matrem? Matrem autem non cuiuscunque, sed Dei? Duplex novitas, duplex prærogativa, duplex miraculum, sed digne prorsus aptissimeque conveniens. Neque enim Filius alius Virginem: nec DEUM decuit partus alter.

Sed imprimis quia Mater DEI.

Veruntamen non hoc tantum, si diligenter attendas, sed cæteras quoque virtutes singulares prorsus invenies in Maria, quæ videbantur esse communes. Quæ enim vel angelica puritas virginitati illi audeat comparari quæ digna fuit Spiritus sancti sacrarium fieri, & habitaculum Filii Dei? Si rerum præcia de raritate pensamus, quæ prima in terris angelicam proposuit ducere vitam, super omnes est; *Quomodo*, inquit, fiet istud quoniam virum non cognosco? Immobile propositum virginitatis, quod nec Angelo Filium promittente aliquatenus titubavit. *Quomodo*, inquit, fiet istud? Neque enim eo modo quo fieri solet in cæteris. Virum penitus non cognosco nec filii desiderio, nec spe prolis.

Virtutū quoque privilegio eminet Maria. Puritas eius rara.
n Luc. I. C

Humilitas singularis.

Quanta verò & quàm preciosa *humilitatis* virtus cum tanta puritate, cum innocentia tanta, cum conscientia prorsus absque delicto, immo cum tantæ gratiæ plenitudine? Unde tibi humilitas & tanta humilitas ô beata? Digna planè quam respiceret Dominus, cuius decorem concupisceret rex, cuius odore suavissimo ab æterno illo paterni sinus attraheretur accubitu. Vide enim quàm manifestè sibi concinant Virginis nostræ canticum, & nuptiale carmen: nimirum cuius uterus, sponsi thalamus fuit. Audi Mariam in Evangelio: *Respexit*, inquit, *humilitatem ancille suæ*. Audi eandem in epithalamio: *Cum esset rex*, inquit, *in accubitu suo: nardus mea dedit odorem suum*. Nardus quippe herba humilis est, & pectus purgat; ut manifestum sit humilitatem nardi nomine designari, cuius odor & decor invenerit gratiam apud Deum.

* Ibidem.
p Cant. I. d

Misericordia Virg. admirabilis.

Sileat misericordiam tuam Virgo beata, si quis est, qui invocatam te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse. Nos quidem servuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in hac potius nobis ipsis. Laudamus Virginitatem; Humilitatem miramur; sed Misericordia miseris sapit dulcius; misericordiam amplectimur charius; recordamur sæpius; crebrius invocamus. Hæc est enim quæ totius mundi reparationem obtinuit, salutem omnium impetravit. Constat enim pro universo genere humano fuisse sollicitam, cui dictum est *1*: *Ne timeas Maria: inveni nisi gratiam*, utique quam quærebas. Quis ergo misericordiam tuam ô benedi-

q Luc. I. a
Misericordia Virginis pul-

*shra commen-
datio.*

nedicta, longitudinem & latitudinem, sublimitatem & profundum queat investigare? Nam longitudo eius usque in diem novissimum invocantibus eam subvenit universis. Latitudo eius replet orbem terrarum: ut tua quoque misericordia plena sit omnis terra. Sic & sublimitas eius civitatis supernæ invenit restaurationem, & profundum eius sedentibus in tenebris & in umbra mortis obtinuit redemptionem. Per te enim cœlum repletum: infernus evacuatus est: instauratæ ruinæ cœlestis Hierusalem: expectantibus miseris vita perdata data. Sic potentissima & piissima charitas & affectu compatiendi, & subveniendi abundat effectu, æquè locuples in utroque.

*Invocatio
B. V.*

Ad hunc igitur fontem sitibunda properet anima nostra. Ad hunc misericordiæ cumulum tota sollicitudine miseria nostra recurat. Ecce jam quibus potuimus votis ascendente te ad Filium deduximus, & profecuti sumus saltem à longè, Virgo benedicta. Sit pietatis tuæ ipsam quam apud Deum gratiam invenisti, notam facere mundo; reis veniam, medelam ægris, pusillis corde ruborem, afflictis consolationem, periclitantibus adjutorium & liberationem sanctis tuis precibus obtinendo. In hac quoque die solennitatis & lætitiæ dulcissimum *MARIÆ* nomen cum laude invocantibus fervulis, per te Regina clemens, gratiæ suæ munera largiatur Jesus Christus Filius tuus Dominus noster: qui est super omnia *DEUS* benedictus in sæcula, AMEN.

IN ASSUMPTIONE B. MARIÆ. VIRG.

SERMO V.

Intravit Iesus in quoddam castellum^a.

Luc. 10. g

Quod Dominus ac Salvator noster semel & in uno loco visibiliter tunc temporis dignatus est operari; hoc etiam nunc ubique terrarum in cordibus electorum operatur quotidie invisibiliter. Ecce enim Evangelio loquente audivimus, quòd *in quoddam castellum intravit Iesus, & mulier quadam Martha nomine excepit illum: & reliqua.* Quod est autem hoc castellum, nisi cor humanum, quod priusquam Dominus ad illud veniat, cupiditatis fossa vallatur, muròque obstinationis clauditur, atque in interiori latitudine sua Babylonica turre erigitur? Tria certè in omni oppido sunt maximè necessaria: *virtualia* quibus sustententur, *munitio* qua protegantur, *arma* quibus hostibus resistent. Sic ergò & huius castelli incolæ victum habent *voluptatem* corporis, & sæculi *vanitatem*, quibus pascuntur. Habent & qua teguntur proprii cordis duritiam; ut verbi Dei sagittis potentibus vix aut nunquam penetrari valeant. Accincti sunt *armis*, carnalis scilicet Sapientiæ argumentis, quibus con-

*Tria in oppi-
dis necessaria
ad incolarum
defensionem.*

tra